

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Başbakan Binali Yıldırım** tarafından Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Besime KONCA

Siirt Milletvekili

17-31 Mayıs “Gözaltında Kayıplara Karşı Uluslararası Mücadele Haftası”nda olduğumuz bugünlerde, Cumartesi Anneleri ve kayıp yakınlarının 27 Mayıs 1995 tarihi itibarıyla başlattıkları oturma eylemleri, İstanbul’da 634. haftaya, Diyarbakır’da ise 432. haftaya ulaşmış bulunmaktadır. 18 Aralık 1992’de İnsan Hakları Derneği’nin “Kayıplar Bulunsun” kampanyasının ve Cumartesi Annelerinin ve kayıp yakınlarının istikrarlı bir şekilde ortaya koydukları barışçıl direnişin talepleri; kayıpların akıbetlerinin açıklanması, faillerin yargılanması, ilgili devlet arşivlerinin açılması ve zorla kaybetme suçunun Türk Ceza Kanunu’nda insanlığa karşı işlenen suç kapsamında zaman aşımına uğramayacak şeklinde düzenlenmesidir. Başta yaşam hakkı olmak üzere en temel insan haklarına tekabül eden söz konusu talepler, geçen 25 yıllık süre içerisinde hiçbir şekilde karşılanmamıştır. Gözaltında ve zorla kaybetmelere ilişkin etkili bir soruşturma yapılmamış, dosyalar sürüncemede bırakılmış, birçoğu da zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle kapatılmıştır.

İHD’nin verilerine göre; ülkemizde 17 bin 500 faili meçhul cinayetin olduğu, büyük çoğunluğu gözaltına alındıktan sonra kaybedilen 3 bin 248 kişinin gömülü olduğu tahmin edilen 253 toplu mezar olduğu tespit edilmiştir.

Birleşmiş Milletler Kayıplarla ilgili Çalışma Grubu'nun yıllık raporlarında muhalif güçlere yönelik sistematik bir bastırma yöntemi olarak kullanıldığı tespiti yapılmış olan “Zorla Kaybetme” BM İnsan Hakları Komisyonu çalışmaları ve özellikle kayıp yakınları ile ilgili insan hakları örgütlerinin çabaları neticesinde uluslararası hukukta insanlık suçu tanımına kavuşmuştur. Nitekim Türkiye’de gözaltında ve zorla kaybetmelerin 12 Eylül 1980 askeri darbesi ve sıkıyönetim rejimi dönemi ile olağanüstü hal rejiminin (OHAL) yürürlükte olduğu 90’lı yıllarda çok yüksek sayılara ulaşmış olması bu tespiti teyit eder niteliktedir. BM tanımına göre; “Zorla Kaybetme terimi, kişilerin, devlet adına görev yapan veya devletin yetkilendirmesi, desteği ve bilgisiyle hareket eden kişiler veya gruplar tarafından tutuklanması, gözaltına alınması, kaçırılması veya başka herhangi bir biçimde özgürlüklerinden yoksun bırakılması; ardından söz konusu kişilerin kendi fiillerini reddetmeleri veya kaybolan kişinin nerede ve ne durumda olduğunu gizlemeleri ve sonuçta kayıp kişinin hukukun koruması dışında kalması durumunu anlatmak amacıyla kullanılır.”

23 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe girmiş olan BM Tüm Kişilerin Gözaltında Kayıptan Korunmaları ile İlgili Uluslararası Sözleşme’nin 1. ve 2. Maddesi şöyle der:

Hiç kimse zorla kaybedilmeye maruz bırakılamaz.

Fiili savaş durumu, savaş tehdidi, ülke içinde siyasal istikrarsızlık veya başka herhangi bir kamusal acil durum dahil olmak üzere, hangi istisnai koşullar söz konusu olursa olsun, bunlar zorla kaybedilme olayları için gerekçe olarak ileri sürülemez.

Bu Bağlamda;

- 1- Türkiye’nin “BM Tüm Kişilerin Gözaltında Kayıptan Korunmaları ile İlgili Uluslararası Sözleşme”yi imzalamamasının gerekçeleri nelerdir?
- 2- Cumartesi anneleri/insanlarının en temel insan hakları talepleri hangi gerekçelerle karşılanmamaktadır?
- 3- Zorla kaybedilenlerin akıbetlerinin ortaya çıkarılması ve faillerinin tespit edilmesi amacıyla, özel yasalarla yetkilendirilmiş bağımsız bir “Geçmişle Yüzleşme ve Hakikatleri Araştırma Komisyonu” kurulmasına yönelik hükümetinizce başlatılan veya planlanan bir çalışma var mıdır?

14082

- 4- Minnesota Otopsi Protokolü ve mezar açmayla ilgili uluslararası standartlara uygun şekilde yürütölmek üzere, İHD'nin tespit edildiğini açıkladığı toplu mezarların açılmasına ve araştırılmasına yönelik bir çalışmanız mevcut mudur?
- 5- Türk Ceza Kanununda, "BM Tüm Kişilerin Gözaltında Kayıptan Korunmaları ile İlgili Uluslararası Sözleşmesi"nde belirtildiğı gibi zorla kaybetmeyi yasaklayan ve bu suçü bir insanlık suçü olarak niteleyen hükmü içeren bir yasal düzenleme yapılacak mıdır?